ఇది ఇంతే

క్రౌరు పోర్టికోలో అపి, తలుపు తీసుకుని, సీటుమీాధ వేసిన కోటు అందుకుని తోకాడించుకుంటూవచ్చిన 'రాజా' తల నిమిరి, డ్రాయింగ్ రూమ్‌లోకి ప్రవేశించాడు శంకరం. కోటుసోఫాచేతిమీాదవేసి, 'టైనాట్' వదులుచేసుకుని, 'షూ లేసెస్'విప్పి, సిగార్ ముట్టించాడు. మెల్లిగా పొగ వదులుతూ,కళ్లుమూసుకుని సోఫాలో పడుకున్నట్టుగా జేర్లబడ్డాడు. మెల్లిమెల్లిగా గాలిలో కలిసిపోతోంది పొగ. కొంతసేపయ్యేసరికి ఏదో వెలితిగా అనిపించింది. ఏమిటో ముందు అర్థంకాలేదు. కళ్ళుతెరిచి కూర్చున్నాడు. హఠాత్తుగా తెలిసింది ఆ వెలితికి కారణం. లేచి తిన్నగా కూర్చున్నాడు.

ప్రతిరోజూ అతను డిస్పెన్సరీ నుంచి రాగానే, కోటు అందుకుని మంచినీళ్ళిచ్చి, పొగలు కక్కుతున్న కాఫీ అందించేది కామాక్షి. కాని యీ రోజు... ...అతనువచ్చి ఐదు నిమిషాలైంది... ...ఐనా కామాక్షి రాలేదు అతని ఇరవైరెండేళ్ళ వైవాహిక జీవితంలో యీ విధంగా ఎన్నడూ జరగలేదు. లేచి చుట్టూ చూశాడు. లోపలి 'గార్డెన్' లో అలికిడవుతే అక్కడికి వెళ్ళాడు. అక్కడ పదహారేళ్ళ లలిత ఏదో పుస్తకం చదువుతోంది. పనిమనిషి మొక్కలకి నీళ్ళు పడుతోంది. కామాక్షి ఏమయిందో అతనికి అర్థంకాలేదు.

'లల్లూ' అని పిలిచాడు.

లలిత వులిక్కిపడింది. తండ్రిని చూసి, 'హల్లో డాడీ! గుడీవినింగ్' అంది.

'మమ్మీ ఏదీ?' అన్నాడు.

'ఏదో మీాటింగుట. వెళ్ళింది' అంది లేస్తూ.

మన్ మోహన్ సహాయ్

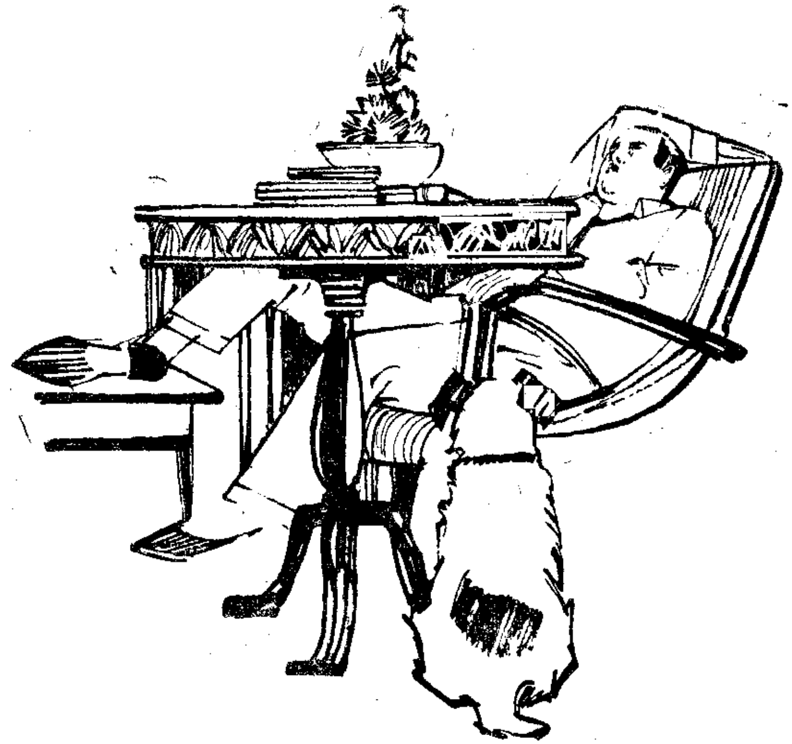

'ఆఁ!' అన్నాడు అర్థంగాక.

'లేడీస్ క్లబ్‌లో ఏదో మీాటింగ్ వుందట. 'బోర్‌గా వుంది. వెళ్తాను. ఎనిమిదవుతుందేమో' అంది. నన్ను కూడా రమ్మంది. నే వెళ్ళలే' అంది.

'ఓ' అంటూ డ్రాయింగురూములోకి వచ్చాడు శంకరం. నీరసంగా సోఫాలో సాగిలపడ్డాడు. 'రాజా' తోకాడించుకుంటూ సోఫా సమీపంలో అతని చేతికి దగ్గరగా కూర్చుంది. మెల్లిగా దాని తల నిమిరాడు.

'బోర్‌గా వుంది వెళ్తాను' అని కామాక్షి లలితతో అన్న మాటలు అతనిలో మూలమూలలన్నీ కదిల్చాయి.

కామాక్షి కొత్తగా కాపురానికి వచ్చిన రోజులు. పల్లెటూళ్ళో డాక్టరుగా వేశారు శంకరాన్ని. ఆస్పత్రి పని ఎక్కువగా వుండేది కాదు. సాయంకాలం అతను వచ్చేసరికి కాఫీ తయారుచేసి వుంచేది కామాక్షి. చిక్క[illegible] కాఫీ [illegible] అతని కిష్టం. [illegible]

రేమో, పొదుగులో పాలే దొరికేవి. ఇదీగాక ఆపాలు డాక్టరు బాబుగారికి. ఆ కాఫీ త్రాగుతూ, లోపలి దొడ్లో మొక్కల మధ్య కూర్చుని కబుర్లు చెప్పుకునే వారు యిద్దరూ. తెలియకుండానే కాలం గడిచి పోయేది.

'ఇలా సాయంత్రపు వేళ ఈ మొక్కలమధ్య కూర్చుని మీతో కబుర్లు చెపుతూ ఎన్ని జన్మలైనా గడపగలను' అనేది కామాక్షి.

ఆ తలంపుతో శంకరం హృదయం సన్నగా మూలిగింది.

అలా ఆ జీవితం మూడు సంవత్సరాలు గడిచింది. తర్వాత అతను విదేశాలకి వెళ్ళాడు పై చదువులకి. రెండు సంవత్సరాల తర్వాత విజయవంతుడై తిరిగి వచ్చాడు. అతని విజయానికి కారణం కామాక్షి అనక తప్పదు. ఆమె వ్రాసే ప్రతీ ఉత్తరం అతనిలో ఉత్సాహాన్ని నింపేది. ఆమె చెంత లేదే అన్న చింత కలగకుండా చేసేవి ఆమె వ్రాసే వుత్తరాలు. అతను విదేశాల నుంచి తిరిగి రాగానే హైదరాబాదులో పెద్ద ఉద్యోగమయింది. ఇప్పుడు శంకరం సొంతంగా 'డిస్పెన్సరీ' నడుపుతున్నాడు.

అతను చేపట్టిన ఏ కేసు విఫలం కాదని జనవాక్యం. అతని దగ్గిరికి వచ్చే రోగులు 'బాబూ, మీరే ఈ జబ్బు నయం చేయగలరు. ఇంకెవ్వరిమీదా మాకు నమ్మకం లేదు' అని అన్నప్పుడు, అతని కళ్ళలో అతనికి తెలియకుండానే గర్వం నర్తించేది.

ఒంటరిగా కూర్చున్నప్పుడు తన జీవితాన్ని గుర్తుకు తెచ్చుకుని ఆనందపడటం అతనికి అలవాటు. తనవంటి అదృష్టజీవి మరొకడుంటాడని — ఉన్నాడని అంటే, అతను ఒప్పుకోడు. అన్ని విధాలా తనని అర్థం చేసుకుని, తన అభిరుచుల కనుగుణంగా నడుచుకుంటూ, పనితో అలసి వచ్చే తనకి ఉత్సాహాన్ని, ఆనందాన్ని ఇచ్చి, సంసార జీవితంలో ప్రతిక్షణం నూతనత్వాన్ని చూపించే కామాక్షిలాంటి భార్య, తన తర్వాత తన ప్రాక్టీసు అందుకోవడానికి సిద్ధమవుతున్న మధు లాంటి కొడుకు; అందానికి, గుణానికి తల్లికి తీసిపోని లలితలాంటి కూతురును పొందగలిగే భాగ్యం ఈ ప్రపంచంలో తనదే అని అతని విశ్వాసం. ముచ్చటైన సంసారం తమది, ఆదర్శ ప్రాయమైంది అని, అనుకుంటూ డతను.

కాని ... ఇన్నాళ్ళుగా తను ఊహిస్తూ వచ్చింది పొరపాటేమో అనిపించింది శంకరానికి. తన హృదయాన్ని ఎవరో బిగించి పట్టినట్టుగా అయింది అతనికి. అతను కాలుస్తున్న 'సిగార్' రుచిపోయి చప్పగా తయారయింది. దాన్ని 'ఏష్ట్రే'లో నలిపి పారవేశాడు. 'రాజా' తల పైకెత్తి, అతనివేపే చూసి తోకాడించింది.

'డాడీ, కాఫీ' అంటూ వచ్చింది లలిత.

'అక్కడ పెట్టమ్మా' అన్నాడు.

టేబుల్ మీది న్యూస్ పేపరు తీసి, కాఫీ కప్పు వుంచి వెళ్ళిపోయింది లలిత. కాఫీ కప్పు తీసుకుని, కప్పులోంచి వస్తున్న ఆవిరులను చూస్తూ వుండిపోయాడు.

అలా కాఫీ యిచ్చి పక్కన కూర్చుని కబుర్లు చెప్పేది కామాక్షి.

రోజూ మత్తెక్కించే కాఫీ వాసన వెగటుగా అనిపించింది. కడుపులో వికారం పెట్టినట్టుగా అయింది. కాఫీ త్రాగకుండానే మధ్యనున్న బల్లమీద పెట్టేసి, మరో సిగార్ వెలిగించి వెనక్కి జేరబడి కళ్ళుమూసుకున్నాడు. ముందరి రెండు కాళ్ళు ఒకదానిమీద ఒకటివేసి ముట్టె ఆనించి యజమాని కేసి చూస్తోంది 'రాజా.'

'బోర్‌గా వుంది. వెళ్తాను' అని కామాక్షి అన్నమాటలే శంకరానికి వినిపిస్తున్నాయి.

సాధారణంగా కామాక్షి ఎక్కడికీ వెళ్ళదు. అందులో అతను యింటికి వచ్చే సమయంలో ఎప్పుడూ వెళ్ళదు. ఇంటిపని చూసుకోవడమన్నా, అతని విషయాలు చూస్తూ వుండడమన్నా వుండే ఆసక్తి — ఆమెకి మిగతా విషయాలలో లేదు. అతని బలవంతం మీదే లేడీస్ క్లబ్‌లో మెంబరుగా చేరింది. రెండు మూడుమార్లు ప్రెసిడెంటుగా వుండమని క్లబ్ వాళ్ళు అడిగినా కాదంది. 'ఫంక్షన్స్' వున్నా వెళ్ళేదికాదు. అటువంటిది యీరోజు వెళ్ళింది.

తనమీద తనకే కోపం, విసుగు, జాలికలిగాయి శంకరానికి.

'ఔను ఆమెకి మటుకు ఏం తోస్తుంది! ఏదోవిధంగా కాలక్షేపం జరగాలిగా' అనుకున్నాడు కాని, ఆ సమాధానం అతనికే రుచించలేదు.

పొద్దుటే ఎనిమిదింటికి 'డిస్పెన్సరీ'కి వెళతాడు. మధ్యాహ్నం ఒంటిగంటకి వచ్చి భోజనంచేసి, వెంటనే వెళిపోతాడు. ఒక్కొక్కప్పుడు అక్కడికే భోజనం తెప్పించుకోవడం కూడా కద్దు. సాయంకాలం డిస్పెన్సరీ నుంచి వచ్చి ఒక గంటసేపు కూర్చుని 'క్లబ్'కి వెడతాడు. పదింటికి వస్తాడు. ఇది అతని దినచర్య. ఆ కుటుంబంలో అందరూ కలుసుకోవడం వారంలో ఏ ఒకటి, రెండు సార్లో జరుగుతుంది.

శంకరం పెదవులమీద పేలవంగా ఒక నవ్వు తొలగి పోయింది.

పోర్టికోలో స్కూటర్ చప్పుడయింది. 'రాజా' బయటికి పరిగెత్తి గంతులేస్తూ లోపలికొచ్చింది. వెనకాలే టెన్నిస్ రాకెట్ ఊపుకుంటూ మధు వచ్చాడు.

'గుడీవినింగ్ డాడీ' అంటూ లోపలికెళ్ళి పోయాడు.

శంకరం కూడా విష్ [illegible] కాని ఎందుకో [illegible] పోయాడు అతని [illegible]

మూల పొడిచినట్లుగా అయింది. కామాక్షిమీద జాలేసింది.

టైమ్ చూసుకున్నాడు. అయిదు ఇరవై.

రోజూలా ఈ ఒక్క రోజు కామాక్షి లేక పోయేసరికి ఆమె లేక పోవడం తనని ఇంత బాధ పెట్టిందే- ఇన్నేళ్ళుగా ఆమె ఒంటరితనాన్ని ఎలా భరించగలిగింది" అనుకున్నాడు.

నీరసంగా లేచి బెడ్‌రూములోకి వెళ్ళాడు. మంచం మీద నుంచి వేళ్ళాడుతున్న చీరె, జాకెట్ కనిపించాయి అతనికి. అప్రయత్నంగానే వాటిని ముట్టుకున్నాడు. అప్పుడే విడిచినట్లుగా, వెచ్చగా వున్నట్లనిపించాయతనికి. అనాలోచితంగానే 'కామూ' అనుకున్నాడు. అతని వేళ్ళు ఆ ఉడుపుల్ని లాలించాయి.

అతను రాత్రుళ్ళు — ముఖ్యమైన ఆపరేషన్లు చేసిగాని, క్లబ్బునించి కాని—అలిసిపోయి, అలస్యంగా వచ్చి ఎలాగో భోజనంచేసి, పరుపుమీదకి చేరినప్పుడు; కామాక్షి అతని సరసనే జేరి, గోముగా తల నిమిరేది. ఇప్పటికీ అంతే. అతను మెల్లిగా ఆమెను పెదవులతో లాలిస్తే చాలు పారవశ్యం చెందేది.

కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగినట్టయి తుడుచుకోబోయాడు. పొడిగానే వున్నాయి. ఎటు కదిలినా సూది మొనలు గుచ్చుకునే బోనులో బంధించిన వాడిలా విలబడి పోయాడు. గాలికి 'కర్టెన్స్' రెపరెప లాడాయి. నీరసంగా అతని మనస్సు నిట్టూర్చింది. చీరని, జాకెట్టుని పక్కకి తొలగిస్తూ, జోళ్ళు జారవిడిచి మంచంమీద వ్రాలాడు.

అతనికి కామాక్షిమీద జాలేసింది. తనమీద తనకే జాలేసింది.

"అవును ఎలా తోస్తుంది కామాక్షికి!" అనుకున్నాడు. పెళ్ళయిన తర్వాత మూడు సంవత్సరాలు, విదేశాల నుంచి తిరిగి వచ్చాక ఒక సంవత్సరం, తను ఇంట్లో ఎక్కువగా కాలం గడిపింది. తర్వాత— ఏముంది. రాత్రి నిద్రపోయేటప్పుడు తప్ప ఎప్పుడూ ఒక గంటుమించి ఎక్కువకాలం గడపలేదు. పిల్లలతో మాట్లాడుకునే విషయాలు ఏముంటాయి కామాక్షికి! అసలీ వయస్సులోనే భార్యా-భర్తలు ఒకరి కొకరు సన్నిహితంగా వుండాలని కోరుకునేది.

లలితకి పుస్తకాలపిచ్చి, మధుకి స్పోర్ట్సు-సొసైటీ. మరి కామాక్షికి కాలక్షేపం ఎలాగ? ఎంతసేపని యింటిపనులు చూసుకుంటుంది? అక్కడికి "కుక్"నికూడా మాన్పించేసింది. ఐనామటుకు ... ...ప్చ్. లాభంలేదు. ఏవిధంగా కామాక్షికి సమయం గడుస్తుంది? ఎక్కడికీ వెళ్ళదు. ఈ రోజు క్లబ్‌కి వెళ్ళిందిగా... ...ఇన్నేళ్ళకి యీరోజు వెళ్ళింది. ఐనా అక్కడ ఎంతసేపని వుంటుంది ఎక్కువగా సొసైటీలో తిరిగే స్వభావంకాదు... పాపం! అనుకున్నాడు.

ఒకసారి, ఆదివారం పిక్‌నిక్‌కి వెళ్దాం రెడీగా వుండమని చెప్పాడు. పాపం అన్నీ సిద్ధం చేసుకుంది కామాక్షి. శనివారం రాత్రి క్లబ్ నించి తిరిగి వస్తూ "సారీ కామూ. రేపు నేను మీటింగ్‌కి 'ప్రిసైడ్' చెయ్యాలి. ఇంకోసారి వేసుకుందాం. తప్పకుండా" అన్నాడు. అప్పుడు నిజంగా ఎంత బాధపడిందో! ఇలా ఎన్ని ప్రోగ్రామ్స్ కాన్సిల్ చేశాడు తను. ప్రతీసారి ఆమె చాలా బాధ పడి వుంటుంది. ఛ ఛ. ఇంతకాలం నేను గుర్తించలేకపోయాను." అనుకున్నాడు.

అతనిమీద అతనికే చిరాకు కలిగింది.

లేచి కాల్తున్న సిగార్ కిటికీలోంచి విసిరేశాడు. తిరిగి వస్తూ మంచం మీద ఆమె వదిలిన చీర, జాకెట్టు చూశాడు. అనుకోకుండానే ముట్టుకున్నాడు. ఇంకా వెచ్చగానే వున్నట్టున్నాయి. అనాలోచితంగానే ముఖం పక్కకి తిప్పుకుని మంచం మీద వ్రాలాడు, నుదుటిమీద అరచెయ్యి అనిస్తూ. నుదురు వెచ్చగా వుంది. జ్వరం వచ్చినట్టుంది. కణతలు రాసుకున్నాడు.

ఇలా అతను ఎప్పుడైనా పడకేస్తే కణతలకి అమృతాంజనం పట్టించి, మెల్లిగా రాస్తూ కూర్చునేది కామాక్షి. ఏవో కబుర్లు చెబుతూ బాధని మరపించేది.

నిట్టూర్చాడు శంకరం.

ఇంతకాలం కేవలం మూర్ఖుడిలా ప్రవర్తించాడు తను. ఇక నుంచి తన అలవాట్లు మార్చుకోవాలి. సాధ్యమయినంత వరకు ఇంట్లోనే కాలం గడపాలి. డిస్పెన్సరీ నుంచి తిన్నగా ఇంటి కొచ్చెయ్యాలి.

అలా అనుకోవడంలో ఏమిటో సంతృప్తి కలిగింద అతనికి.

మెల్లిగా లేచి అద్దంముందు నిలబడి చూసుకున్నాడు. ముఖంలో అక్కడక్కడ చెదురు మదురుగా ముడతలు కనిపించాయి. నల్లజుట్టు తెల్లజుట్టుతో కలిసి పోతోంది.

"వయస్సు ముదిరి పోతోంది" అనుకున్నాడు.

ఇకనుంచి క్లబ్ మానేసి కనీసం సాయంకాలాలు ఇంట్లోనే గడపాలి. పెళ్ళయిన కొత్తలోలా దోడ్లో పూల మొక్కలమధ్య తనూ కామాక్షి కూర్చుని కబుర్లు చెప్పుకోవాలి అనుకున్నాడు.

ఒక మందహాసం అతని గొదోబూచులాడింది.

అలా అనుకుంటే నూత్న యౌవనం వచ్చినట్టుగా వుందతనికి.

'కామాక్షి రాగానే చెప్పేస్తాను' అనుకున్నాడు హుషారుగా.

కిటికీ దగ్గర నుంచుని కిటికీని అల్లుకున్న స్వర్ణ గన్నేరు తీగని, తీగనున్న పువ్వుల్ని చూస్తూ నుంచున్నాడు.

పోర్టికోలో కారాగిన చప్పుడయింది. కామాక్షిమాటవినిపించింది.

గబగబా వచ్చాడు శంకరం.

కామాక్షి లోపలికి వస్తోంది. అలా తొందరగా తనని సమీపిస్తున్న అతన్ని చూడగానే, ఆమె కళ్ళలో సంతృప్తి మెరిసింది. చిన్నగా నవ్వింది. అతనూ నవ్వాడు.

'ఏం కామూ. తొందరగా వచ్చేశావ్. ఎనిమిదింటి వరకు వుందిగా' అన్నాడు.

'ఊరికెనే' అంది.

'ఎలావుంది మీ క్లబ్' అన్నాడు.

'పదిహేను రోజుల్లో క్లబ్ కమిటీని ఎన్నుకుంటారుట' అంది బెడ్‌రూములోకి నడుస్తూ.

'నిన్ను దేనికన్నా వుండమన్నారా?' అన్నాడు.

తాపీగా వుంది అతనికి.

'కమిటీ మెంబరుగా వుండమన్నారు. నేనేమీ మాట్లాడలేదు' అంది అతనికేసి చూస్తూ.

'ఒప్పుకో. కాలక్షేపంగా వుంటుంది' అన్నాడు.

'చూద్దాం లెండి' అంది.

సిగార్ ముట్టించి అలవాటుగా వాచీ చూసుకున్నాడు. ఆరుంబావు.

'ఓ ఆరుంబావు' అనుకుంటూ 'షూస్' తొడుక్కుని 'లైనాట్' సరిచేసుకుని డ్రాయింగు రూములోకి వచ్చాడు. వెనకాలే కామాక్షి వచ్చింది.

ఆమె కళ్ళలో అసంతృప్తి, ముఖంలో చిరాకు, నిరాశ కనిపించాయి.

'ఏమండీ యివాళకూడా ఎక్కడికండీ?' అంది కోటు నందుకుంటున్న అతని చెయ్యి పట్టుకుంటూ.

'ఇంకెక్కడికి, క్లబ్‌కి. అప్పుడే ఆరూ యిరవై' అంటూ ఆమె బుగ్గమీద చిటికేసి పోర్టికోలోకి పరిగెత్తాడు.

టేబుల్‌మీద కప్పులో నిండా చల్లారిపోయివున్న కాఫీకేసి, కారు స్టార్టుచేస్తున్న శంకరంకేసి అయోమయంగా చూసింది కామాక్షి.

జాలి, విషాదం, నిరాశ, ఆశ్చర్యం అన్నీ మిళితమైన నవ్వొకటి ఆమె పెదాలమీద మొలిచి అణిగిపోయింది.

□□□

చిత్రంధుని

చైత్రయాత్ర

తోడూ నీడా

తోడూనీడా లోనే జీవిత మాధుర్యం వున్నది. పాలూ చక్కెర వంటివి తోడూనీడా. గోపీ (రామారావు) రాధ (జమున) ఒకరికొకరు తోడూనీడా, పాలూ చక్కెర. తుదకు రాధ "అస్థిరమైన నీడే" అయింది; పెంచిన పాపను మదవృషభం పొడవబోతే అడ్డువెళ్ళి, ఆ పోటు తను తిని, తనువు చాలించింది. గోపీ కిక సుఖవు విలువకు "నీడ" లేదు. పూర్వపు నీడ (రాధ) క్రీనీడయి (మరువలేని విషాద స్మృతి అయి) బాధించింది; వేధించింది; మానసికంగా వధించింది.

కాని జీవితానికి తోడూ నీడా తప్పదు. తను (గోపీ) వద్దనుకొన్నా రాధ పెంచి యిచ్చిన 'పరాయి పాప' బాధ తీర్చడానికైనా 'నీడ' చూచుకోక తప్పదు. రక్త సంబంధానికి మించిన బంధం అది. రాధ తండ్రి, సర్వోత్తముడూ అయిన ధర్మారావు (రంగారావు)కు తన ధర్మం నెరవేర్చాలి అన్నా మరో 'నీడ' చూచుకోక తప్పదు. ముద్దు పాపకోసం, వృద్ధ ధర్మారావుకోసం గోపీ లక్ష్మి అనే నిజమైన లక్ష్మిని (భానుమతి) వివాహమాడక తప్పలేదు.

మూడు ముళ్ళయితే వేశాడుకాని ఆ తదుపరి జీవితం ముళ్ళమీద నడకే అయింది. పాపకు రాధ కొరత తీరలేదు. తనకు రాధ బాధ తప్పలేదు.

గోరుచుట్టుపై రోకటిపోటు అన్నట్టు ధర్మారావు కోడలు (రాణి) తండ్రి నాగరాజు (నాగభూషణం) ఆస్తికోసం గోపీపై పగబట్టి ధర్మారావుపై బుసకొట్టాడు. ఈ ఇద్దరిని ఆ కాటునుంచి రక్షించడంకోసం 'రెండవ నీడ' లక్ష్మి ప్రాణత్యాగానికైనా సిద్ధపడవలసి వచ్చింది. త్యాగం అమృతం వంటిది. త్యాగ యత్నము అమృత తుల్యము. త్యాగ యత్నము చేసిన లక్ష్మి తన 'తోడు' భర్త, గోపీ మనసునే అమృత తుల్యం చెయ్యగలిగింది. పోయిన రాధకు మించి గోపి జీవితం మధురతరం చెయ్యగలనని నిరూపించింది. అవరోధాలు తొలగాయి. బాధలు